

דבר העורכת

לקוראים שלום!

לכבוד הקיץ וחופשת הקיץ הגיליון הפעם מציג כל מיני מקומות בעולם. מדי קיץ אנחנו יוצאים לטיולים בארץ ובעולם, למקומות מרתקים ומעניינים. לאן אתם תטיילו השנה?

תיירות בישראל (2012)

אז מה בגיליון? פאולו דואק מספר על שבעת פלאי עולם של העולם העתיק. רועי וולף כותב על המקומות המוזרים ביותר בעולם. אני מזכירה את ים המלח, המקום הנמוך ביותר בעולם. ולבסוף, בכל גיליון, חידון בולאי נושא פרסים. שלכם, שביט

שבעת פלאי תבל של העולם העתיק

פאולו דואק

שבעת פלאי תבל של העולם העתיק הם מבנים בעלי חשיבות מיוחדת, אשר הוקמו בעת העתיקה באזור הים התיכון. מבנים אלו הוזכרו ברשימות בכתבים הלניסטים שונים, אשר שימשו כמעין קטלוג של ההישגים האנושיים והיו פופולאריים בקרב מטיילים ונוסעים בעולם העתיק. ששה מבין השבעה חרבו, ורק אחד - הפירמידה הגדולה של גיזה - נותר יחסית ללא פגע עד היום.

הכיבוש היווני של חלקים נרחבים מהעולם הידוע במאה ה-4 לפני הספירה חשף את הנוסעים הלניסטים לציוויליזציות של מצרים, פרס ובבל. יוונים רבים התרשמו עד למאוד ממפעלי הבנייה המרהיבים בארצות אלו, ובכתבים שונים מהתקופה החלו להופיע רשימות המתארות אותם. בתחילה הוזכרה המילה היוונית ת'אה, שפירושה "מראה" או "מקום לראות", ואילו ברשימות מאוחרות יותר השתמשו במילה ת'אומה שפירושה "פלא" - ביטוי שנשמר עד היום. למעשה, רשימת פלאי תבל הייתה המקבילה העתיקה למדריך למטיילים של ימינו.

האם כך נראו הגנים התלויים של בבל?

הגבלת הרשימה לשבעה אתרים מיוחסת למשמעות המיוחדת של המספר שבע, אשר סימל שלמות ושפע בתרבות היוונית העתיקה. מבחינה גיאוגרפית הרשימה מכסה את אזור הים התיכון והמזרח התיכון בלבד, משום שזה היה העולם הידוע ליוונים באותה תקופה. חמישה מתוך שבעת האתרים ברשימה הם למעשה הישגים יוונים בתחום הארכיטקטורה והאמנות, כשהיוצאים מן הכלל הם הפירמידה הגדולה של גיזה והגנים התלויים בבבל.

הגנים התלויים בבבל

הגנים התלויים בבבל, הקרויים גם 'הגנים התלויים של סמירמיס', הם אחד משבעת פלאי תבל, על אף שקיומם טרם הוכח. עדות על קיומם עולה מכתבים וממחקרים ארכיאולוגיים שחוברו לאחר שהגנים כבר נעלמו מן העולם. היסטוריונים יוונים **דיודורוס סיקולוס** ו**ברוסוס** מתארים את הגנים כאתר מדהים ביפיו, אולם בתיעוד הבבלי אין אף אזכור לגנים אלו.

את הגנים בנה המלך **נבוכדנצר השני** (634 - 562 לפני הספירה) על גדת נהר הפרת. עצי הגן נבנו על גבי טרסות, ולפי האגדה נועדו להזכיר לאשתו, הנסיכה **אמיטיס** ממדי, את הנוף ההררי של מולדתה. המדרגה העליונה הייתה בגובה של 25 מטרים מעל פני הקרקע והגנים נראו כאילו הם תלויים באוויר, ומכאן שמם. הגנים הושקו במי נהר פרת, באמצעות מערכת השקיה שנחשבה למתוחכמת, וככל הנראה

התבססה על שימוש בבורג ארכימדס. הגנים נשמדו בסדרת רעידות אדמה לאחר המאה השנייה לספירה.

האיזכור הראשון לגנים התלולים של בבל נמצא בכתבי ברוסוס (המאה השלישית לפני הספירה). הגנים מוזכרים בכתבים רבים מהעת העתיקה, אולם עד היום לא נמצא שום שריד ארכיאולוגי לקיומם. כיוון שכאמור, הגנים אינם מוזכרים בתיעוד הבבלי יש הטוענים כי הגנים התלולים של בבל לא היו ולא נבראו, והתיאור היווני אינו אלא אידיאל דמיוני ורומנטי לגן אוריינטלי.

לעומתם יש הסוברים כי היוונים פשוט טעו במיקום הגנים, אשר היו למעשה בעיר העתיקה נימרוד. סברה זו מתבססת על חרסים רבים שנמצאו בנימרוד ובהם ציורי הגנים ותיאורם, כולל תיאור בורג ארכימדס להעלאת המים וכן תיאור של דיפון הגנים בקירות סלע עצומים. החלק האחרון הוא משמעותי במיוחד, משום שבבבל העתיקה לא נמצאו סלעים כלל.

לבסוף, יש המייחסים את הגנים התלולים לאשורים - האויב הגדול של הבבלים. לפי תיאוריה זו מי שאחראי לפלא העולם הוא סנחריב, מלך אשור בשנים 705-681 לפני הספירה. סנחריב בנה ארמון מפואר בבירתו, נינוה (ליד מוסול של ימינו), על גדת החידקל, ובכניסה לארמון היו גנים. ייתכן כי הבבלים נטלו מהאשורים את התהילה של בנית הגנים, על פי המסורת לפיה המנצחים הם שכותבים את ההיסטוריה.

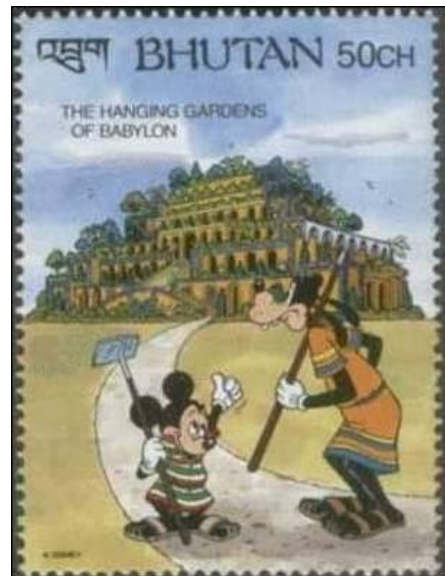
מקדש ארטמיס באפסוס

המקדש באפסוס הוא לכבוד ארטמיס, אלת הירח והצייד היוונית. בניית המקדש החלה תחת **קרויסוס** מלך לידיה, נמשכה כ-120 שנה והושלמה ברובה בשנת 550 לפני הספירה. המבנה היה עשוי שיש, והוקף שורה כפולה של עמודים.

האלה ארטמיס

המקדש המפואר הפך לאתר תיירות, בו ביקרו מלכים, סוחרים ומטיילים, אשר הביאו איתם סחורה ותכשיטים כמנחות לארטמיס. בשנת 356 לפני הספירה הוצת המקדש, והוא שוחזר כעבור כ-40 שנה. במאה הרביעית לספירה הפכו תושבי האזור (הנמצא כ-50 קילומטר דרומית לאיזמיר שבטורקיה) לנוצרים, ובשנת 401 לספירה הוא נהרס סופית על

תיאור דמיוני אחר של הגנים התלולים

בורג ארכימדס

המקדש באפסוס

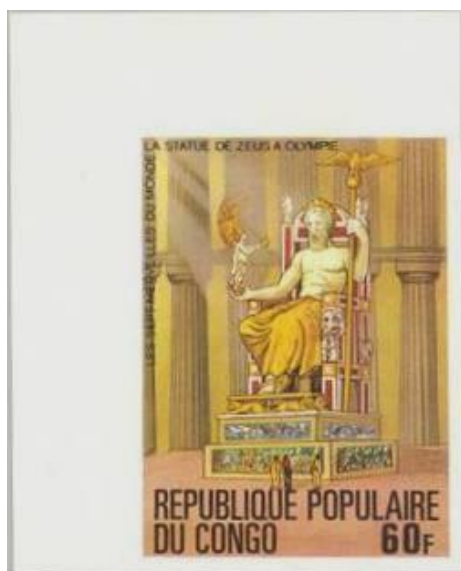
ידי המון זועם בהנהגתו של **יוחנן כריסוסטומוס**. אבני המקדש נלקחו ושימשו לבנייתם של בניינים אחרים, כגון כנסיית איה סופיה באיסטנבול.

בסוף המאה ה-19 ובתחילת המאה ה-20 הצליחו ארכיאולוגים בריטיים לאתר את מיקומו של המקדש. בחפירות נמצאו שרידים מועטים של המקדש המקורי ושל השחזור שלו, והם מוצגים כיום במוזיאון הבריטי.

פסל זאוס באולימפיה

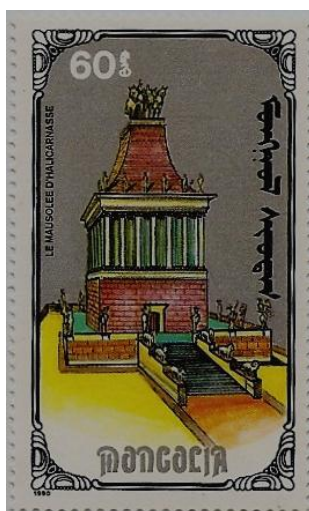
את הפסל יצר **פידיאס** בערך בשנת 435 לפני הספירה, והוא עמד במקדש זאוס באולימפיה. הפסל היה בגובה 12 מטרים ותיאר את זאוס המעוטר בכתר העשוי מעלי זית יושב על כס מלכות, ביד שמאל הוא אוחז בשרביט שבקצהו נמצא עיט שנחשב כסמלו של זאוס ועל כף ידו הימנית ניצב פסל קטן של ניקה, אלת הניצחון.

גופו של זאוס היה עשוי משנהב ובגדיו היו עשויים מזהב. לאחר השלמת הפסל הוא קושט באבני חן, כסף, אמייל, זכוכית ונצבע. לפי האגדה, שלח האל זאוס ממרומי האולימפוס כדור - רעם ביום השלמת הפסל, לאות שביעות רצונו ממעשה ידיו המפואר של פידיאס.

פסלו של זאוס באולימפיה

ביום הראשון של המשחקים האולימפיים נשבעו לפני הפסל האתלטים והמשתתפים האחרים במשחקים לא להפר את כללי התחרות. לאחר שהקיסר **תאודוסיוס הראשון** אסר על קיום המשחקים האולימפיים בשנת 394 הפסל הועבר לקונסטנטינופול והושמד כתוצאה מדלקה שפרצה בשנת 475.

המאוזוליאום

לפסל הייתה השפעה גדולה על תחום הפיסול: בעולם העתיק הוא הפך לאב טיפוס לייצוג אלים בפסלים, וגם בעידן המודרני מורגשת השפעתו, למשל בפסלו של נשיא ארצות הברית **אברהם לינקולן** שמוצב באנדרטת לינקולן.

המאוזוליאום בהאליקרנאסוס

הוא נבנה בסביבות שנת 350 לפני הספירה בעיר האליקרנאסוס (כיום בודרום) שבטורקיה. המאוזוליאום שימש כבניין הקבר של המלך מאוזולוס. כאשר מת המלך בשנת 353 לפני הספירה, הזמינה אשתו הנאמנה

ארטמיסיה השניה את גדולי האמנים היווניים כדי שיקימו בניין קבר מפואר לבעלה המנוח. המאוזוליאום היה מלאכת מחשבת נפלאה, והוא עלה בסכומי כסף גדולים כל כך, עד שהפילוסוף היווני **אנכסגורס** אמר עליו: "כמה כסף נהפך לאבן!".

לא ידוע מתי וכיצד נחרב המאוזוליאום. הארכיבישוף היווני **יוסטאטיוס** בן המאה ה-12 מציין בכתביו כי "אכן זהו פלא". לעומת זאת, אבירי מסדר סנט ג'ון דיווחו בשנת 1402 כי מצאו במקום רק שרידים של המבנה המפואר. יש להניח כי רעידת אדמה שהתרחשה בין לבין גרמה להשמדת פלא עולם זה. שרידי האתר נחפרו באמצע המאה ה-19, והשרידים המעטים של הקבר וחלק מהפסלים שקישטו אותו נמצאים במוזיאון הבריטי בלונדון.

הקולוסוס מרודוס

הקולוסוס מרודוס היה פסל ענק של אל השמש הליוס, שהוקם בעיר רודוס שבאי רודוס בין השנים 292 עד 280 לפני הספירה על ידי הפסל היווני **כארס** מלינדוס. הפסל חרב ברעידת אדמה לאחר 56 שנים, והוא פלא העולם אשר התקיים במשך הזמן הקצר ביותר מכולם.

במסגרת מלחמות הדיאדוכים לאחר מותו של **אלכסנדר מוקדון** (בשנת 323 לפני הספירה) הטיל אחד המנהיגים המקדוניים מצור ממושך על רודוס. על אף שצבאם היה קטן בהרבה הצליחו בני האי לעמוד במצור במשך שנה, ולנצח את הכוחות התוקפים. הקולוסוס נבנה כדי להודות לאל הליוס, שבזכותו הצליחו לנצח במערכה.

הפסל התנשא לגובה של כ-34 מטרים. בסיסו היה עשוי שיש, וגופו – ברונזה. החלל העצום מולא על ידי סלעים, כדי שהפסל הענק יהיה יציב. צורתו המדויקת של הקולוסוס אינה ידועה: משערים כי האל הליוס נראה כשהילה מעל ראשו, ידו האחת על מותנו השמאלית, וידו האחרת מצילה על עיניו. דעה אחרת סוברת כי הפסל החזיק לפיד בוער בידו, אותו הניף מעל לראשו.

תיאור אגדתי של הקולוסוס מרודוס

מיתוס נפוץ מתאר את הקולוסוס כעומד על שני בסיסים, כשרגליו מפושקות, והאוניות שהגיעו לנמל או יצאו ממנו, עברו בין רגליו. מקורו של מיתוס זה הוא בשרטוט שנוצר מהמאה ה-16, המראה את הקולוסוס עומד בצורה כזאת. למעשה, בניית פסל בצורה כזו הייתה מעל ליכולתם של בני אותה התקופה, ולכן ברור כי מדובר באגדה.

המגדלור באלכסנדריה

מגדלור זה, שהיה הראשון בעולם, הוקם באמצע המאה השלישית לפני הספירה. הרעיון לסמן את מיקום החוף באמצעות מדורות או לפידים היה קיים כבר קודם לכן,

אך הסימון באמצעות מגדל ותאורה בראשו המופעל בצורה מסודרת וקבועה לא היה מוכר אז.

המגדלור מוקם באי פארוס, הקרוב לחופי אלכסנדריה. היוונים בנו לשון יבשה שאורכה למעלה מקילומטר כדי לחבר את האי עם היבשה. בכך הפך האי לחצי אי, ואילו לשון היבשה הפכה להיות המזח של הנמל. בניית הנמל והביטחון שהמגדלור העניק לספינות המגיעות לאזור אפשרו את צמיחתה של העיר, והפיכתה לאחד ממרכזי התרבות הגדולים של העולם, ומקומה של הספריה הגדולה הראשונה בעולם.

המגדלור עצמו התנשא לגובה של 130 מטר, ובמשך מאות שנים היה המבנה הגבוה ביותר בעולם. המבנה היה רחב מאוד בבסיסו והולך וצר בקומותיו הגבוהות יותר. בראשו היו חלונות שעל פתחיהם הובערו לפידים באופן קבוע בכל לילה, וסל ברזל ענק שבתוכו בערה מדורה גדולה.

בראשית המאה ה-14 לספירה נפגע המגדלור בשתי רעידות אדמה ויצא מכלל פעולה. בשנת 1480 הוחלט לבנות מצודה בצידי המזרחי של פארוס, ולצורך כך נלקחו האבנים מהמגדלור, שהיה כבר "פיל לבן". מהמבנה המקורי לא נותר זכר, למעט מספר שרידים שנמצאו על ידי ארכיאולוגים במימי הנמל של אלכסנדריה לפני כעשרים שנה.

המגדלור של אלכסנדריה

המצודה שנבנתה מאבני המגדלור.

הפירמידה הגדולה של גיזה

הפירמידה הגדולה של גיזה היא הפלא היחיד מבין השבעה ששרד עד ימינו. היא נבנתה על ידי פרעה ח'ופו בן סנפרו מהשושלת ה-4, באמצע האלף השלישי לפני הספירה, ונועדה לשמש לו כקבר. הפירמידה נמצאת סמוך לעיר גיזה במצרים.

הפירמידה היא הישג הנדסי מרשים, ומספר המעברים הפנימיים והחדרים בה גדול יותר מכל פירמידה מלכותית אחרת. בנייתה נמשכה כ-20-25 שנה, ומעריכים כי הסתיימה בשנת 2,560 לפני הספירה. בתחילה, הכינו את האתר, ולאחר מכן הביאו את אבני החול (שמשקל כל אחת מהן הוא 2.5 טון בממוצע) והניחו אותן זו על גבי זו. המבנה כולו מורכב מ-2.3 מיליון אבנים. בוני הפירמידה כיסו את האבנים בשכבת ציפוי מיוחדת שהעניקה לפירמידה גימור סופי חיצוני, אולם שכבת ציפוי זו נשחקה ונעלמה עם השנים.

שטח בסיסה של הפירמידה הוא כ-53 דונם ואורך צלעה 233 מטר. גובהה המקורי של הפירמידה היה 147 מטר, אך עקב בלאי גובהה כיום הוא 139 מטר. במשך 3,800 שנה היה זה המבנה הגבוה ביותר בעולם. רמת הדיקן בבניה היא מדהימה: אורכה של צלע הבסיס הוא כ-230 מטר, והסטיה הממוצעת היא 56 מילימטר.

מעטפה מטיסת המזרח הקרוב של ה"גרף צפלין", 1929. המעטפה הוחתמה על גבי ספינת האויר ב-25 במרץ, היום שבו הוצנחה ברמלה ביחד עם אלפי פריטים נוספים. נושאת חותמת מעבר של רמלה מ-26 במרץ וחותמת קשוטה של הטיסה בצבע ורוד-סגול.

ישנן מספר תיאוריות בדבר דרך בנייתה של הפירמידה. על פי תיאוריה אחת נבנתה פלטפורמה ישרה או ספירלית שכוסתה במים ובבוץ והוגבהה ככל שנמשכה הבנייה, ועליה נגרו האבנים בקלות יחסית. תיאוריה אחרת גורסת כי האבנים הונפו והונחו במקומן באמצעות מנופים אדירים.

הפירמידה הגדולה של גיזה היא, כאמור, פלא היחיד של העולם העתיק ששרד עד ימינו. באופן טבעי למדי, זהו גם פלא העולם המוכר ביותר, ו"סמלה המסחרי" של מצרים העתיקה והחדשה כאחד.

לתגובות ניתן לפנות לפאולו דואק בכתובת: paulo.duek@gmail.com

המקומות המוזרים ביותר בעולם

רועי וולף

מה הוא אותו כוח מסתורי אשר שוכן באותם האזורים האפלים ביותר של העולם? מפלצות? חייזרים? שטן? אולי אלו בכלל סתם אגדות שמספרים לילדים קטנים לפני השינה? אלו שאלות שלא תוכלו להימנע מלשאול את עצמכם לאחר שתקראו את המאמר הזה.

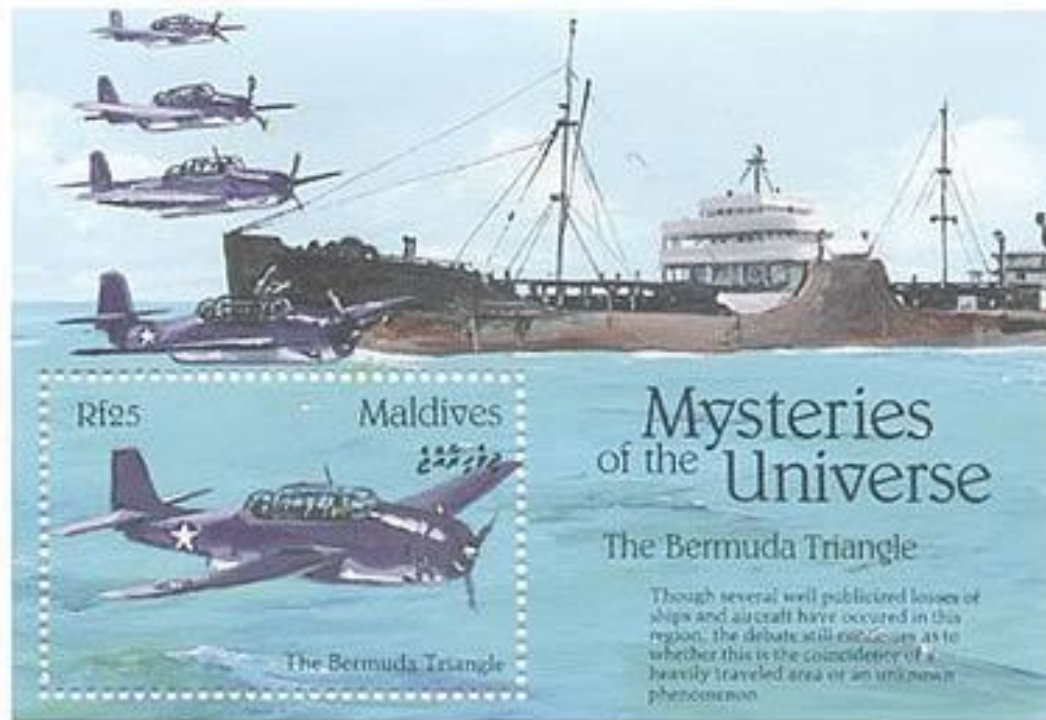
משולש ברמודה - כוח מסתורי בלב האוקיינוס או המצאה של חובבי קונספירציות?

אי שם באוקיינוס האטלנטי קיים משולש מסתורי שמדיר שינה מעיניהם של חובבי קונספירציות רבים. קודקודיו של משולש ברמודה נמצאים במיאמי, איי ברמודה, ופוארטו-ריקו. על פי הטענה קיים כוח מסתורי במשולש ברמודה שגורם לאוניות ומטוסים להעלם.

הסיפור המפורסם ביותר שנקשר בשמו של משולש ברמודה הוא סיפורה של טיסה 19. בשנת 1945, בתאריך 5 בדצמבר, יצאו חמישה מטוסים מפציצים מפלורידה לטיסת אימון. בקשר האלחוטי ציין מפקד הטיסה כי המצפנים של חברי הטיסה לא פועלים, וכי הם איבדו את דרכם, מאוחר יותר הסתבר שהם טסו מעל משולש ברמודה. כשהודיע מפקד הטיסה בקשר האלחוטי שאוזל לכל המטוסים הדלק והם הולכים לנחות יחדיו, התחילו להיווצר שיבושים בקשר. משלחת חיפוש התארגנה לחפש את המטוסים האבודים, אך בזמן החיפושים אחד מהמטוסים שהיה במשלחת החיפוש נעלם גם הוא. עד היום לא נמצאו המטוסים או שרידי המטוסים של טיסה 19.

אך טיסה 19 לא הייתה הסיפור המסתורי הראשון שנקשר במשולש ברמודה. מסתבר שסיפור משולש ברמודה מתחיל עוד הרבה לפני, בסביבות שנת 1492, כשהפליג "כריסטופר קולומבוס" במשולש ברמודה. קולומבוס תיעד בימנו שהוא ראה להבת אש מוזרה בשמיים ושהמצפן שלו החל להתנהג באופן מוזר.

מטוסים וספינות שנעלמו במימי משולש ברמודה

פתרונות רבים לתעלומת משולש ברמודה הוצעו לאורך השנים, בין אם על ידי חובבנים, ובין אם על ידי מדענים. בפתרונות הללו האשמה נפלה על סופות, אדמה מגנטית, חטיפות על ידי חייזרים, חורי זמן, ואפילו על היבשת האבודה אטלנטיס.

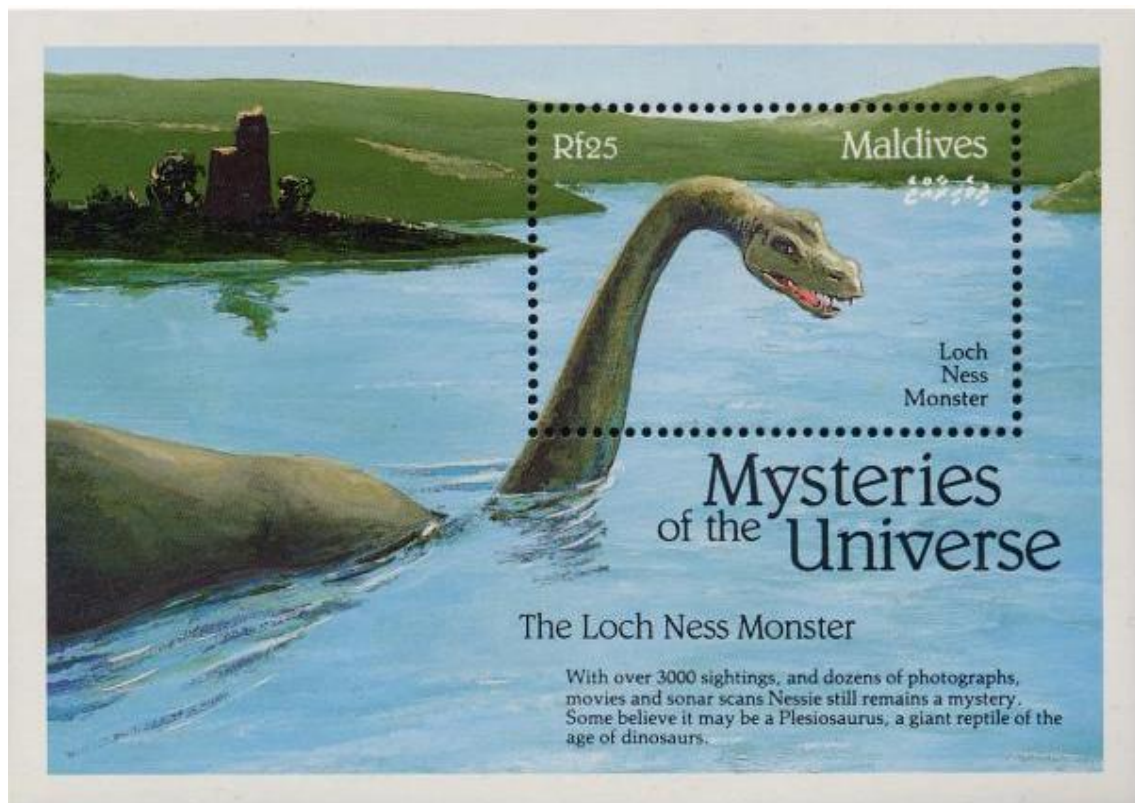
אך יש גם ספקנים רבים שטוענים כי משולש ברמודה הוא סתם המצאה של חובבי קונספירציות. בהתאם לכך כמה חברות ביטוח קבעו כי משולש ברמודה מסוכן בדיוק כמו כל אזור אחר באוקיינוס ולפי כך והם אינם מוכנות לעלות את מחירי הביטוח של לקוחות שעוברים באזור זה.

במים של חופי יפן קיים אזור שנקרא "**ים השטן**", שבו גם קרו העלמויות רבות של אוניות ומטוסים. רבים טוענים שקיים קשר מסתורי ומפחיד בין משולש ברמודה לים השטן.

אגם לוך נס - יכול להיות שבתוך אגם יש מפלצת?

בסקוטלנד הפסטורלית לובשים הגברים חצאיות ומנגנים על חמת חלילים, בסוף היום הולכים הגברים לבר הקרוב ומזמינים כוס כפולה של ויסקי סקוטי משובח, ואז בתוך הבר הם מנהלים את אותה השיחה בפעם המיליון "האם קיימת מפלצת באגם לוך נס?".

אגם לוך נס הוא האגם השני בגודלו בסקוטלנד. כבר לפני 1500 שנים היו מספרים המקומיים על מפלצת שחיה במי האגם. אך מה שנתן למפלצת את הפרסום העולמי היה בשנת 1933, זוג מקומי סיפר לעיתון שהוא ראה מפלצת שוחה באגם. מהר מאוד העיתונים החלו לעסוק במפלצת שזכתה בכינוי "נסי" (קיצור של שמה המדעי "Rhomboptery Nessiteras"). בעוד הדיווחים על נסי היו נושא השיחה החם בעיתונים, זכה רופא מלונדון בשם "רוברט קנת ווילסון" לצלם תמונה של נסי. בצילום התמונה גרם ווילסון לאגדת נסי להיות אחת האגדות המסקרנות ביותר בעולם, ולאגם לוך נס להיות מוקד עלייה לרגל לסקרנים.

ציור אילוסטרציה של המפלצת במימי האגם לוך-נס

כיום רבים חושבים שהתמונה שצילם ווילסון היא לא יותר מסתם זיוף מוצלח במיוחד. אך מעריצי נסי עדיין טוענים שהתמונה אמיתית ונסי היא לא אחר מאשר דינוזאור שסירב להיכחד מהעולם. למרות הטענות של מעריצי נסי, מדענים רבים סבורים שנסי היא בסך הכל אגדה. המדענים מסתמכים על כמה מחקרים ותיאוריות:

1. אם נסי הייתה קיימת סביר להניח שהיא כבר מתה מזקנה.

2. אין מספיק דגים באגם לוך נס שמפלצת בגודל של נסי תוכל להתקיים מאכילתם.

3. מפלצת בגודל כמו של נסי צריכה לפלוט כמות גדולה של צואה, עוד לא נמצאה "סופר-צואה" באגם לוך נס.

כיום סוכנות הימורים בריטית מציעה פרס על סך מיליון ליש"ט (כ-5 וחצי מיליון שקל) למי שיצלם את נסי.

חותמת ביול מצרפת עם הצלילית של המפלצת (ושמה הצרפתי)

אדמת הפסיעה של השטן - המקום בו השטן מחליט על הרשע שהוא יביא לעולם?

בעומק אחד היערות שבצפון קרוליינה נמצאת חלקת אדמה מעגלית ששום דבר לא צמח בה כבר למעלה ממאה שנה. האגדות מספרות שהשטן עצמו יוצא בלילות מהגיהנום והולך במעגלים בחלקת האדמה הזאת. חלקת האדמה שגודלה עומד על כ-12 מטר רבוע זכתה לכינוי "אדמת הפסיעה של השטן". לא לחינם זכתה חלקת האדמה בכינוי זה, סיפורים נשמעים כל הזמן על חפצים שנעלמים במשך הלילה מחלקת האדמה המסתורית. המקומיים טוענים שבלילות יוצא השטן ומסתובב במעגלים בחלקת האדמה, בזמן שהוא מסתובב במעגלים הוא חושב על איזה רשע חדש הוא יוכל להביא לבני האדם.

ככל הידוע לא נשאר אף אדם במשך הלילה ב"אדמת הפסיעה של השטן" בשביל לחלוק על הטענות הללו.

השטן אורב ליושבי הקנו
על בול מקנדה

אדמת הפסיעה של השטן (מתוך
<http://deviljazz.tripod.com>)

מעטפת יום ראשון משוויץ עם בולי שטן

זה סיפורם של שלושה מקומות מפחידים ומסתוריים במיוחד. אבל הלא הם רק ארבעה מקומות, בעולם שלנו קיימים עוד הרבה מקומות לא פחות מפחידים ומסקרנים מהמקומות הללו.

רועי וולף הוא מנהל אתר המאמרים "האוקיינוס". לתגובות ולפרטים נוספים
<http://www.TheOcean.co.il> היכנסו לאתר

המקום הנמוך ביותר בעולם

שביט טלמן

חוף ים המלח (2011)

ים המלח הוא המקום הנמוך ביותר בעולם. נכון לתחילת 2013 גובהו הוא 427 מ' מתחת לפני הים. מפלוס נמצא בירידה מתמדת בעקבות שימוש במימיו לבריכות אידוי, וכן שימוש במים מהמקורות שנשפכים אליו: נהר הירדן ומעינות. קצב הירידה השנתי של

המפלס הוא כמטר לשנה... שינוי זה גורם לתופעות רבות באזור: יצירת בולענים, נסיגת חופים ופגיעה בתשתיות ובשמורות טבע.

ים המלח – מעטפת יום ראשון (2009). אז גובה המפלס היה 422- מ'

ים המלח על בול מירדן (2000)

ריכוז המלח בים הוא גבוה מאד – משום שאין לו מוצא למקור מים אחר וגם מכיוון שהוא שוכן באזור מדברי יבש, הגורם לאידוי מים רב. בעקבות כך, באגם לא חיים דגים או יצורים ימיים אחרים, ולכן הוא גם מכונה **ים המוות**.

הגבול בין ישראל לירדן עובר בדיוק במרכזו של האגם.

הים מושך אליו תיירים רבים, ותודות להרכב הכימי של מימיו והאקלים היבש והחם של

המדבר, גם תרבות מרפא משגשגת. בנוסף, הוא תומך בתעשייה כימית משמעותית: בין היתר להפקת אשלג, מגנזיום ותרכובות של ברומ.

מפעלי ים המלח (1965)

בשנת 2012 הונפק בול בישראל ובנפאל לציון יחסי הידידות בין המדינות. העיצוב שנבחר לבול הוא הצגת המקופ הגבוה ביותר בעולם, הר האוורסט, הנמצא בתחומה של נפאל, והמקום הנמוך ביותר בעולם, הנמצא בתחומה של ישראל:

גובהו של הר האוורסט הוא 8,848 מ'. המדידה התבצעה ב-1954, וייתכן שבעקבות רעידות האדמה שהתרחשו באזור לפני כחודש, גובהו השתנה במעט.

חידון מספר 85

איזו מדינה?

ארגון האומות המאוחדות (האו"ם) הנפיק סדרת בולים ארוכה של דגלי המדינות החברות בו.

של איזו מדינה הדגל הנראה בבול?

מי האיש?

מיהו האיש הנראה בבול?

בראש איזה צבא עמד?

איזה מהלך פוליטי משמעותי ומפתיע הוא הוביל?

זהה את הכלי

איך נקרא כלי הנגינה הזה?

באילו מבנים ניתן, בדרך כלל, למצוא כלי זה?

באיזה אתר נמצא הכלי הגדול מסוגו בישראל?

את הפתרונות יש לשלוח למערכת nosonchik@gmail.com עד ל-15 ביוני. הפותרים מתבקשים לציין את גילם. בין הילדים ובני הנוער שיפתרו נכונה את החידות יוגרל פרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית. התשובות לחידות ושם הזוכה יפורסמו בגליון הבא.

פתרון חידון מספר 84

איזו מדינה?

הבול מראה את דגלה של ניו זילנד. בפינה השמאלית העליונה מופיע היוניון ג'ק – דגלה של בריטניה. ארבעת הכוכבים בצד ימין יוצרים תבנית של צלב.

מי האיש?

האיש הנראה בבול הוא **ארכימדס**, מתמטיקאי, ממציא ופילוסוף יווני מהמאה השלישית לפני הספירה. על פי הסיפור ארכימדס גילה כי גוף השקוע במים דוחה כמות מים השווה לנפחו. הגילוי נעשה בשעה שארכימדס רחץ באמבטיה ופרץ בקריאה "אאוריקה" – מצאתי!

זהה את הכלי

הכלי שלפנינו הוא סיטאר, כלי מיתר הנפוצ ביהודים.

בהגרלה שנערכה בין הפותרים נכונה עלה שמה של אורי אמיגה בן ה-17. אורי זוכה בפרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית.

מכתבים למערכת – לכל תגובה, הצעה או שאלה ניתן לפנות אלינו בכתובת
nosonchik@gmail.com